

แนวความคิดทางธุรกิจศึกษา

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ

อาจารย์ประจำสาขาธุรกิจศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วารสารวิชาการ ปีที่ 8 ฉบับที่ 3

กรกฎาคม – กันยายน 2548

คำว่า ธุรกิจศึกษา (Business Education) เป็นศาสตร์ที่ไม่เป็นที่คุ้นเคยในวงการศึกษาไทย และมีความสับสนกับคำว่า ธุรกิจการศึกษา บริหารการศึกษา เศรษฐศาสตร์การศึกษา และการจัดการศึกษา ซึ่งแท้ที่จริงธุรกิจศึกษามีบริบทและแนวความคิดที่แตกต่างจากคำเหล่านั้น ดังนั้นผู้เขียนจึงขอเสนอปรัชญาบทบาท และจุดประสงค์เพื่อเป็นแนวความคิดทางธุรกิจศึกษา (Business Education) ดังนี้

ปรัชญาทางธุรกิจศึกษา (Philosophy of Business Education)

เริ่มแรกนั้นมนุษย์ได้เรียนรู้จากวิธีการทำงาน จากการฝึกงานหรือสถานที่ทำงาน ต่อมาระบบธุรกิจมีความซับซ้อนมากขึ้น ผู้ที่ทำงานในธุรกิจจึงมาเรียนรู้แนวทางการทำงานจากโรงเรียน หรือสถานบันการศึกษา ดังนั้นธุรกิจศึกษา (Business Education) จึงได้เริ่มเกิดขึ้น โดยเน้นให้การศึกษาด้านวิชาชีพ (Vocation) เป็นจุดประสงค์หลักในระยะแรก แต่นักการศึกษาทางธุรกิจศึกษาเชื่อว่า การให้การศึกษาด้านธุรกิจศึกษามีปรัชญาแนวคิดอยู่ 2 ด้าน ปรัชญาดังกล่าวได้แก่

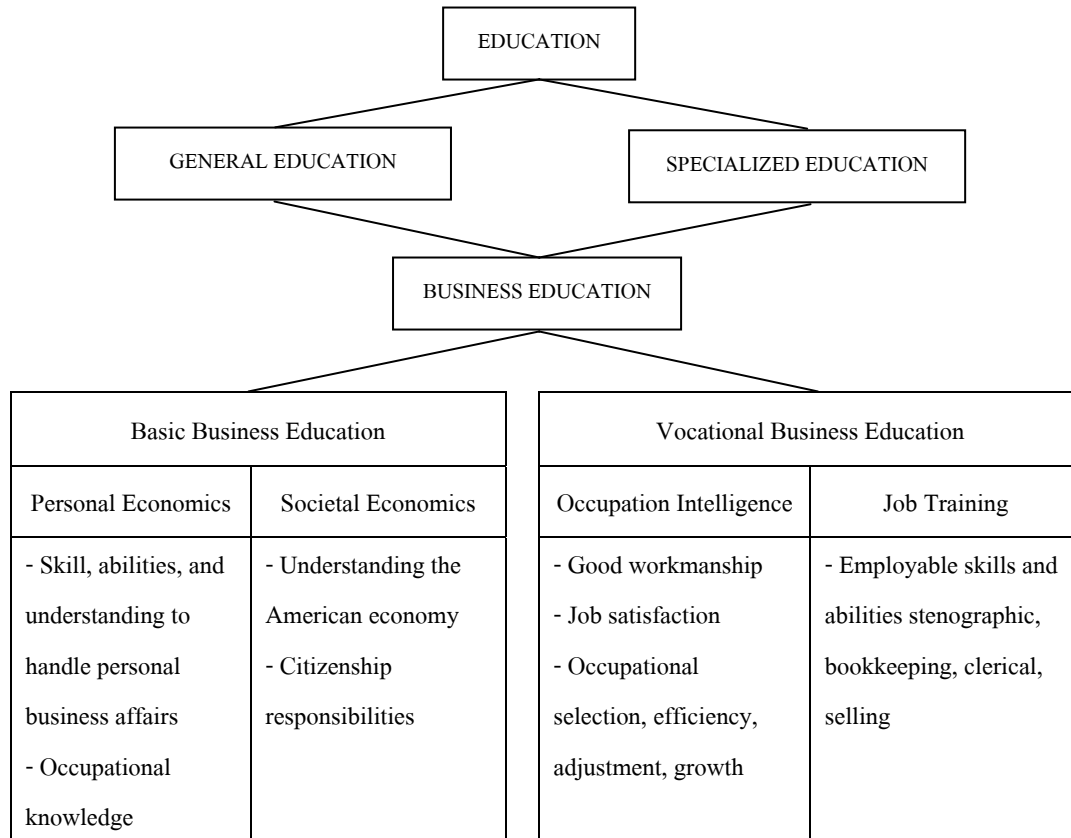
1. ธุรกิจศึกษาได้เสนอให้ทุกคนได้มีโอกาสในการพัฒนาทักษะ ความสามารถ และความเข้าใจ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะทำให้สามารถจัดการธุรกิจส่วนตัวของตนได้ดีขึ้น ทั้งยังสามารถพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับโอกาสทางวิชาชีพในสายงานธุรกิจ ตลอดจนทำหน้าที่เป็นพลเมืองดีของประเทศ

2. การเสนอให้กับนักเรียนนักศึกษาที่ต้องการประกอบอาชีพทางธุรกิจ ให้มีทักษะความสามารถ และความเข้าใจ โดยที่สามารถเข้าร่วมการทำงานและมีความก้าวหน้าในอาชีพทางธุรกิจหลังจากสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความสามารถในวิชาชีพที่จะหางานและพอใจกับงานที่ทำในระบบธุรกิจที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด

บทบาทธุรกิจศึกษาต่อระบบการศึกษา (The Role of Business Education)

จากปรัชญาธุรกิจศึกษาสามารถแสดงถึงบทบาททางธุรกิจศึกษาที่มีต่อระบบการศึกษาดังแผนภูมิรูปภาพ ธุรกิจศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษา ทั้งนี้เพราะธุรกิจศึกษาเป็นองค์ประกอบในการศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นการให้การศึกษาทางธุรกิจขั้นพื้นฐาน โดยเน้นถึงเศรษฐศาสตร์ส่วนบุคคล กล่าวคือให้มีทักษะ ความสามารถ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจส่วนบุคคล และให้มีความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพ

สำหรับเศรษฐศาสตร์สังคมเป็นการให้ผู้เรียนเข้าใจระบบเศรษฐกิจของประเทศและเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ นอกจากนี้ธุรกิจศึกษาเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาเฉพาะทาง ซึ่งเป็นการให้การศึกษาในลักษณะวิชาชีพเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและได้รับการฝึกฝนในการอาชีพการงานธุรกิจ

แผนภูมิรูปภาพแสดงถึงการศึกษาพื้นฐานและบทบาททางธุรกิจศึกษา (อ้างอิงจาก Anne Scott Daughtry, 1965)

จุดประสงค์ทั่วไปของธุรกิจศึกษา (General Objectives of Business Education)

จากปรัชญาและบทบาททางธุรกิจศึกษาดังกล่าวข้างต้นนั้นไม่เพียงพอ กล่าวคือต้องมีความเข้าใจถึงจุดประสงค์ของธุรกิจศึกษาอีกด้วย ทั้งนี้เพราะการที่เข้าใจจุดประสงค์ทางธุรกิจศึกษาจะช่วยให้เห็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมในการเรียนการสอน อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้เพื่อการประเมินผลของการให้การศึกษาทางด้านธุรกิจในโรงเรียนต่าง ๆ จุดประสงค์ทั้ง 8 ประการมีดังนี้

1. Exploratory : การทดลอง กล่าวคือเป็นการให้โอกาสแก่นักเรียนนักศึกษาทุกคนที่จะสำรวจความสนใจในอาชีพที่อยากเป็นในอนาคต และเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกธุรกิจอีกด้วย
2. Consumer Education : การให้การศึกษาเกี่ยวกับผู้บริโภค เป็นการช่วยให้นักเรียนนักศึกษาทุกคนพัฒนาความสามารถในการเลือกใช้สินค้าและบริการได้อย่างชาญฉลาด
3. Occupational Intelligence : มีความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพเพื่อการพัฒนา มีความรู้ ความเข้าใจในอาชีพที่หลากหลายที่จะพบในโลกธุรกิจสำหรับนักเรียนนักศึกษาทุกคน

4. Economic Understanding : ความเข้าใจทางเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติให้เป็นไปเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อหน้าที่ในระบบเศรษฐกิจ

5. Personal Use : การนำไปใช้ส่วนตัว นักเรียนนักศึกษาสามารถได้รับความรู้และทักษะเกี่ยวกับธุรกิจ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

6. Vocation : ด้านวิชาชีพ เป็นการเตรียมนักเรียนนักศึกษาเข้าสู่และประสบความสำเร็จในอาชีพทางธุรกิจ ในฐานะผู้เริ่มต้นที่คาดว่าจะประกอบอาชีพทางธุรกิจ

7. Semi-vocation : เพื่อเตรียมนักเรียนนักศึกษาให้สามารถดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ ได้คุ้นเคยกับวิชาอื่น ได้แก่ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การบริการ และ คหกรรม

8. College Preparatory : เตรียมเข้าสู่วิทยาลัย หรือ โรงเรียนเฉพาะทาง นั่นคือเป็นการเตรียมนักเรียนให้มีความพร้อมทางด้านธุรกิจเพื่อเข้าสู่สาขาธุรกิจต่อจากระดับมัธยมศึกษา

บทสรุป

จากปรัชญา บทบาท และจุดประสงค์นั้นก่อให้เกิดแนวความคิดทางธุรกิจศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ธุรกิจศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับการศึกษา 2 จุดประสงค์ คือจุดประสงค์ประการแรก ธุรกิจศึกษาในระดับการศึกษาทั่วไป (สายสามัญ) ที่มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานทางธุรกิจอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ และยังเป็นการสำรวจความถนัดอาชีพทางธุรกิจ นอกจากนี้ให้ผู้เรียนเป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาด จุดประสงค์ที่สอง ธุรกิจศึกษาในระดับอาชีวศึกษา(สายอาชีพ) มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ทักษะวิชาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพในการทำงานได้

สำหรับธุรกิจศึกษาในระบบการศึกษาไทยจะพบว่า ธุรกิจศึกษาจะมีการจัดการเรียนการสอนพอสังเขป ดังนี้

1. ธุรกิจศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งประกอบไปด้วย ระดับประถมศึกษา 1-3 (ช่วงชั้นที่ 1) ระดับประถมศึกษา 4-6 (ช่วงชั้นที่ 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ช่วงชั้นที่ 3) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ช่วงชั้นที่ 4) ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ประเภทงานธุรกิจ เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดการด้านเศรษฐกิจของครอบครัว การเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด ซึ่งประกอบด้วย ธุรกิจในชีวิตประจำวัน งานสำนักงาน การเงินและบัญชี การขายและการจัดการ

2. ธุรกิจศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ประเภทพาณิชยกรรม สำหรับระดับ ปวช. ประกอบด้วยสาขาวิชาต่าง ๆ ดังนี้ การบัญชี การขาย การเลขานุการ งานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ งานธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจด้านพยาบาล การประชาสัมพันธ์ ภาษาต่างประเทศและงานสำนักงานสำหรับผู้พิการทางสายตา ☺

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : 2546.

กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546). กรุงเทพฯ : 2546.

Daughtrey, Anne Scott. Methods of Basic Business and Economic Education. Second edition. USA : South-Western Publishing Co., 1974.

Douglas, Lloyd V., James T. Blanford, and Ruth I. Anderson. Teaching Business Subjects. 3rd ed. USA : Prentice-Hall Inc., 1973.